

z dov, bi gotovo zboljšali zrak in bi povzdignili rodovitnost zemlje, ktera tudi po štepah ni peščena. Po starih pripovedkah so tu nekaj veliki gojzdi bili; kar pa so ti zginili, prepeka poletno solnce goličave tako, da vsa trava zgori.

Pridelki žlahnega sadja, smokev, mandeljnov, maruna, kaper, oljke, lavora in vina naklonijo Krimčanom precej dobička. Vino so tu sicer že v starih časih pridelovali, ali zboljšala se je vinoreja še le potem, ko je Potemkin veliko ogerskih tert ondi zasadil; leta 1840 so že imeli 12 milionov tert in v letu 1851 so pridelali 93.200 veder vina. Vino, ki ga knez Woronzov na goricah okoli Ai-Danala prideluje, je nek tako žlahno, da ga tudi naj bolje šampanjsko ne prekosí.

Več še kakor goveje živine imajo ovác v severnih štepah; dobro znane po svetu in od kupcev veliko obrajtane so ovčje kože, ktere pod imenom krimskih kož tudi v naše kraje na prodaj pridejo. Iz Azije tu sém zaplodenih dromedarov, kamelam zlo podobne živine, se dosti nahaja na Krimu; Krimčani ž njimi tovorijo, pa tudi vozijo. (Dalje sledí.)

Ozír po svetu.

Potopisne čertice iz Petrograda.

(Konec.)

Neva je pri svojem iztočju ravno tako bistra, kakor pri izviru. Res je, da nevajenemu se spervega ne prileže nje okus, zato jo Rusi tudi z vinom in rumom zmešano pijó. Toda človek se je kmali privadi in jo več obrajta, kakor marsiktero drugo. Petrogradčani so vselej veseli, po popotvanji domú pridíši, da se zopet Neve napijó. Od nje se celó pripoveduje, da si je dajal car Aleksander vode iz Neve v steklenice natakati, in za njim, koder je potoval, pošiljati. Za umivanje je ravno tako obrajtana, in tukajšni Angleži enoglasno lepo beloto svojega perila le vodi iz Neve prilastujejo.

Le škoda, da nima Petrograd nobene štirne, in še celó žlebov ne, po katerih bi se voda iz Neve v hiše napeljevala, zakaj gotovo bi marsikteri mestjan cel del Nevine struge, ktera mu ni po volji, rad odstopil, če bi le štirno na kakem všečnem kraji imeti zamogel, da bi mu dotekalo dovelj vode. — V studencih pa, ki so v mestni okolici, je tako slaba voda, da ni za piti, izvira pa večidel iz močvirnih tal, in ji pravijo „černa studenčnica“.

Vsa voda, ki je mesto potrebuje, se mora le v Nevi zajemati. Zato pa imajo Petrogradčani v svojih hišah vodne sode, v ktere nalaš za to vdinjani vozni vodo vozi in tovari. On in njegovo kljuse imata z vodo celi dan dovelj opraviti. Revniši prebivavci pošiljajo pa svoje ljudi po njo na breg Neve, kjer jo z dolzimi korci v svoje verče zajemajo, in kakor naši kočijaži, domú tovorijo. Premožniši imajo pa svoje lastne zajemališča, kjer se voda v majhnih hišicah iz reke tromba. Pozimi razne luknje v led vsekajo, v katerih se voda zajema in v bližnje iz ledú stesane korita vliwa, da se konji napajajo. Vodnikarji z enim konjem in kapljivimi in škropivnimi sodi so žive podobe po petrogradskih ulicah. Po cele rajde jih stojí pri zajemališčih.

Na Rusovskem ne perejo perice nikjer drugej, kakor na bregu Neve, in sicer tako le: one pomakajo perilo v vodo in ga z gladkimi lopatami ali pa po koritu ploskajo. Tako prati se vidi pri vsih slavyjanskih narodih od Petrograda do Macedonije. Še celó pozimi perice pazijo in gledajo, da jim perilnice ne zamerznejo; uterjene Rusinje, naj zima in mraz še tako pritiska, so vse-skozi pri vodi, neutrudljive pri perilu; čeravno so od nog do glave več ali manj oledéne, jim ne pride na

misel godernjati zoper hudo zimo. Da se pa petrogradške gizardalinke s perilom ne vkvarjajo, se tako vé.

Še bolj ko perične šajke (plavi) so popotniku ribški čolnovi zanimivi, ki se jim „skadoki“ pravi. Vse kar lov, hranišče in prodajo rib zadene, je pri Rusih v naj boljšem redu, in zato so tudi povsod omenjeni skadoki napravljani. Čedne, lepo pomalane in krasno okinčane leséne hišice so, kakoršne se tudi na Labi in Alsteri vidijo. Napravljene so na plavih, ki so na bregu pripeti, na ktere se po bervih pride. Znotrej je prostor, kamor ribči suhe in nasoljene ribe obešajo. Sred hišice je dvoje svetih podob na steni obešenih s prižganima svetilnicama. Razun ribe sušiti in nasoljevati, imajo Rusi še to navado, da jih dajo zmerzniti. Pozimi se vidi dovelj omar okoli njih, ki so z zmerznjenimi ribami napolnjene. Na obéh stranéh omenjenega prostora v hišici ste dvé čedne izbi, ena za domačo družino, druga pa za goste, kamor hodijo radi frišni kaviar jést. Za hišico v vodi so velike shrambe (poltarji) za žive ribe, v katerih jih prav veliko množico hranijo, zakaj Rusi so jaki ribojedci.

Neva je sred mesta eno versto (rusovsko miljo) široka, in brez vsih nje znamenitih ovinkov, čez tri nemške milje dolga. Lahko se razume, kakošne razgraje pozimi pri neizrečeni zmerzlini nje ledovje v Petrogradu napravlja. Tukaj se dá ponoči sred mesta popotovati, kjer se človek tako zapušenega misli, kakor da bi bil na morskikh ledénih finiških samotah. Luči mu iz hiš le od de-leč bleščé, luna in severna svetloba mu služite v razsvitljenje, kompas in zvezde so mu pa vodila. Kakor Petrogradčani ponočne veselice pozimi na ledu manj obrajtajo, kjer se pogostoma tatvine in umori primirjajo, tem raji jih poleti obiskujejo, kader se na Nevi brodarstvo oživí, ki ga Rusi med družimi veselicami naj bolj obrajtajo. Noči so prijetne in bistro kot ribje oko. Mesca junija in julija vse polno mergolí večih in manjših barkic po Nevinih bregovih, in življenje je tu ta čas tako prijetno, da vse kar veneške gondole le mikavnega imeti zamorejo, je le malenkost proti krasoti, ki jo Rusom Neva očituje.

Novičar iz austrijskih krajev.

Od Svetinj na Štaj. 31. augusta. V ti okolici so šolske preskušnje doveršene, ktere razun mnogih družih gospodov so počastili s svojo nazočnostjo tudi prečastiti gosp. dekan dr. Vogrin. Učencov je sicer malo, ker je tudi število duš te župnije majhno, in čudno! da se v družih krajih ljudstvo pomnožuje, tu pa pomanjšava, ker se posebno vinčarji v druge kraje preseljujejo iskajoč si Kalifornije. — S tem več jih je pa bilo v sosedni župni pri sv. Nikolaju, kjer je preskušnja 28. t. m. vpričo častitega gospoda tehanta Petra Daiako-ta bila. Milo so nam otročiči v početku zapeli, zatem pa tak gladko in dobro iz keršanskega nauka in družih predmetov odgovarjali, da je veselje bilo slišati. Gotovo sta se morala gosp. katehet Matija Fric, in gosp. učenik skoz leto močno truditi, hvala jima! Zadnjič so nam učenci še eno prav ginljivo pesmico zapeli, zatem pa so bili z darili pohvaljeni. Dovolite mi pri ti priliki svoje mnenje zastran šolskih daril razodeti. Ne zdí se mi pravično, da z večimi talenti že od Boga obdarjeni se še s posebnimi darili obdarujejo; ne vé m, da bi dobro glavo darila k večji marljivosti spodbadale, slabejši pa tudi ne bodo nagnane k pridnišemu prizadetju; veliko takih pa, ki niso morebiti nič slabejši od obdarovanih se obnašali, žalost njih nedolžne serčica presune, ko šolsko učilnico zapustijo. Nasledki taki niso dobri za nježno mladino. Al bi ne bilo bolj, da bi se med letom kaka knjižica darovala revnemu učencu, ki pa je lepega obnašanja in čeravno ni posebno bistro glave, pa se vendar pridno učí?

Šem in tam se žalibog! griža razširja v ti okolici. Malopridnih tatvin se tudi pri nas ne manjka; ni dolgo, da so neko staro ženico, ki je prej svojo kaplico vina prodala, neusmiljeno povezali, grozovitno ranili in jo oropali, da je njeno ozdravljenje zlo dvomljivo bilo. Hudobni razbojnik pa so že v rokah pravice, ki jih bo, kakor zaslužijo, pokorila.

Iz Rake na Dolenskem 30. aug. V. Z. Letina je bila pri nas srednja, našelo se je veliko, namlatilo pa malo. Terta ne kaže nič kaj lepo; menda komaj tretjino lanskega pridelka bomo letos vjeli; bolezen se sicer le semtertje prikazuje, posebno na tertah, ki se bolj na visoke ali pa po zidu spenjajo; v nogradu se še dozda, hvala Bogu! ni zaplodila. — Bolehajo ljudje pri nas močno za grižo in tudi veliko jih umerje; vlani je skoraj vsacega merzliva obiskala, letos nas pa griža nadležje.

Včeraj smo imeli javno spraševanje in smo tako šlo za letos dokončali. Vsa je bila napolnjena, in mnogo jih je kaj krepko v čisti slovenščini odgovarjalo, posebno so se pa v računstvu (številstvu) in zemljopisu kaj dobro odrezovali. Zato je pa tudi verlo prizadetje gospoda učitelja A. Malenšek-a in gosp. kaplana J. Marolta očitno hvale vredno. Čuditi se je res, da se otroci še toliko navadijo, ker vsakteri, preden v šolo pride, že enkrat krave iz paše prižene, in ko domú pride, pa mu spet kaj družega ne kaže. Dema le malekdo kterikrat kakšnega popraša: kaj si se v šoli naučil, ali s čem se vendar tamkej pečate? Ljubezen do učenja in šole mora večidel res le sama po sebi in po spodbadanju učnikov v sercih mladosti kaliti!

Iz Dobrove poleg Ljubljane. Predposlednjo nedeljo se je primerilo, da smo popoldne bili na Dobrovi. Drugi dan je imela biti konecletna šolska preskušnja. Prečastiti gosp. fajmošter Poklukar, od nekdanj že pravi šolsk oče, in izverstni sedanji gosp. učitelj Praprotnik sta bila tako prijazna, nam pokazati vse priprave za preskušnjo drugi dan. Z veseljem smo čuli veliko število učencov in učenk vsakdanje šole, ki, če se ne motimo, je zneslo 111, nedeljske pa okoli 60. Je to pač lepo število za poletinski čas, ki hvalevredno pričuje, da Dobrovčanje cenijo šolo kakor se pametnim starišem spodobi! Ogleдали smo tudi lepopise šolarčkov in šolarc, in si mislili, da morajo stariši vendar veselje imeti, ako vidijo, da jim njih otrok že kaj zapisati zna. Pokazala sta prečastita gospoda nam tudi lepe šolske darila, ktere je nakupila Bokavska gospa Sevnikova, in razveselile so nas te priče djanske skerbljivosti, s ktero je blaga grajšakinja navdana za tamošnjo šolo viditi vse te lepe priprave za drugi praznični šolski dan, nas je navdalo s serčno radostjo; — da je preskušnja dobro izšla, ni dvomiti tukaj, kjer se vse tako „z zedinjenimi močmi“ véde. Kar nam je pa še posebno ljubo bilo viditi, je bilo: gosp. kaplana, ko je ravno ljudsko bukvarnico odperito imel, in krog sebe pet Dobrovčank, ki so prinesle izposojene bukve nazaj in so prejele nove. Nedelja popoldne je določena za izposojila različnih dobrih in podučnih bukev vsacega zapopadka, ki jih imajo v slovenskem jeziku. Tako je tukaj vse lepo vredjeno za omiko farmanov mladih in odraslih. Bog daj srečo še naprej!

Novičar iz mnogih krajev.

Po razpisu c. k. ministerstva od 31. p. m. je vplačevanje državnega posojila na pet let razdeljeno, in sicer tako, da vsako leto se bo plačevalo v 10 obrokih ali brištih; prvo in drugo leto se bo vsaki obrok za vsacih 100 goldinarjev, ki jih je kdo podpisal, plačevalo 2 gold. in pol, tretje leto 2 fl., četrto leto 1 gold. in pol, peto leto pa 1 gold. Po

tem si lahko vsak izrajta, ki je manj ali več kakor 100 gold. podpisal, koliko bo imel vsaki čas plačevati. Pervikrat za to leto se bo plačalo 30. dan tega mesca, drugikrat 6. novembra, tretjikrat 12. decembra, čertikrat 18. januarja (1855), petikrat 24. februarja, šestikrat 30. marca, sedmikrat 6. maja, osemkrat 12. junia, devetikrat 18. julia, desetikrat 24. augusta. Tudi za 2., 3., 4. in 5. leto so že razglasene plačilne dôle. — Drug ministersk razpis naznanja, kako se bo iz tega dnarja, ki si ga je država izposojila, in, iz colnih dohodkov, državni dolg (268 milionov gold.) pri dunajski banki do 24. augusta 1858 tako poplačal, da bo ostalo le 80 milionov dolga, in da bo banka, berž ko bo mogoče v tem času, v stan prišla, banknote zmenjati s kovanim dnarjem. — Časnik „Presse“ hoče za gotovo vediti, da do 2. dneva t. m. podpisane posojila so znesle 491 milionov. — Po vikšem sklepu se imajo vprihodnje inšpektorji gimnazialnih in realnih šol imenovati c. k. šolski svetovavci, ki so kot naj mlajši svetovavci pridruženi deželnemu poglavarstvu, in prejemajo letno plačilo od 1600 do 1800 gold.; na Dunaji in v Terstu se jim plača tudi stanovanje. — Tiste dvé angleško-francoske barki, od kterih smo zadnjič govorili, ste le po pomoti svojih kapitanov prišle v Kotar, in se spet vernile v Antivaro. — Vremenski prerok iz Jolsve, ki je le merzle noči v drugi polovici preteklega mesca uganil, ne prerokuje ta mesec vinogradom prijetnega vremena, ker pravi, da česar august ni prekuhal, ne bo september izkuhal. — Od odgovora cara Nikolaja na poslednje terjatve francosko-angleške vlade se še zmiraj nič prav gotovega ne vé. — Tisti oddelek rusovske armade, ki je iz Brajle marširal v Galač, je Brajlo spet oblegel. — Čuda malo rusovske armade je na Poljskem. — Te dni se je spet govorilo, da še le 1. dan t. m. je odrinila zedinjena armada iz Varne, — na kateri kraj Krima pa, nihče ne vé, ker zlo skrivajo ta napad. — Govori se, da 6. dan t. m. pride austrijska armada v Bukurešt. — Kristjanom na Turškem se obeta vprihodnje veliko dobrega: davki se bojo nek razdelili poenaki meri na vse podložnike turškega carstva, — svobodno bo vsak po svoji véri živel, — poderte cerkve in samostani se bojo popravili, in vsa sodniška obravnava se predelala. Ako se bo res vse to zgodilo, bo opešal koran popolnoma. — Ko je 28. dan p. m. od ljudstva zlo sovražena mati španjske kraljice iz Madrida odrinila, se je spet vnel nepokoj, pa vlada ga je zaterla, ki je tudi junte in zdruštva brez ovére razderla. — Časnik „Ami de la Religion“ naznanja, da sv. oče papež bodo mesca oktobra in novembra razpisali vesoljno sveto leto, v kterem se bo prosilo: 1) za pokoj med kristjanskimi vladami, 2) za pomirjenje nemirnega duha, ki svet podpihuje, 3) za odgnanje kolere in lakote, in 4) za razsvitljenje papeža po sv. duhu pri verskem sklepu o neomadeževanem spočetju divice Marije. Za ta posvet bojo ob enem vsi škofje poklicani v Rim. Sklep o Mariinem spočetju se bo utegnil razglasiti 7. decembra.

Stan kursa na Dunaji 31. augusta 1854.

Obligacije	5 %	85	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	85	fl.
državnega	4 1/2 %	74 1/8	fl.	Windišgrac. „ „ 20 „	29 1/4	fl.
dolga	4 %	66 1/4	fl.	Waldstein. „ „ 20 „	29	fl.
	3 %	51	fl.	Keglevičeve „ „ 10 „	10 1/8	fl.
	2 1/2 %	42	fl.	Cesarski cekini.	5 fl.	29
Oblig. 5% od leta 1851 B		95 1/2	fl.	Napoleonodor (20 frankov)	9 fl.	9
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		78	fl.	Suverendor	16 fl.	—
Zajemi od leta 1834		221	fl.	Pruski Fridrihsdor	9 fl.	50
„ „ 1839		132 3/4	fl.	Nadavk (agio) srebra:		
„ „ 1854		94 7/8	fl.	na 100 fl.	17 1/4	fl.

Loterijne srečke:

V Terstu 2. septembra 1854: 25. 7. 16. 34. 81.

Prihodnje srečkanje v Terstu bo 13. septembra 1854.